

Chambre des Représentants

SESSION 1958-1959.

25 JUIN 1959.

BUDGET

du Ministère du Congo Belge
et du Ruanda-Urundi pour l'exercice 1959.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DU CONGO BELGE
ET DU RUANDA-URUNDI (1)

PAR M. DEVOS.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le texte du budget n'a donné lieu à aucune observation au sein de votre commission; un membre a seulement fait remarquer que le budget métropolitain et celui des territoires d'outre-mer devraient être présentés conjointement.

Par contre, la discussion générale a fourni à plusieurs membres l'occasion d'émettre un avis ou de poser des questions quant à l'évolution de la politique menée au Congo Belge.

L'esprit de cette politique a été défini par la déclaration gouvernementale du 13 janvier dernier; la très grande majorité de la Chambre, sans distinction de partis, s'y est ralliée. La quasi totalité des membres de la Commission souhaitent que la politique congolaise s'inspire fidèlement de cette déclaration.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Dequae.

A. — Membres titulaires : MM. Berghmans, Debucquoy, Decker, De Schryver, Devos, Dewulf, Gillès de Pélichy, Lefère (F.), le Hodey, Lindemans, Scheyven, Willot. — Ansele, De Kinder, De Sweemer, Guillaume, Housiaux, Hoyaux, Major, Sainte, Terwagne. — Demuyter, Lahaye.

B. — Membres suppléants : Mme Craeybeckx-Ory, MM. De Saeger, Eeckman, Kofferschlager, Loos, Verhamme. — Detiège, Payat, Mme Fontaine-Borguet, MM. Namèche, Wostyn. — D'haeseleer.

Voir :

4-XII (1958-1959) :

— N° 1 : Budget transmis par le Sénat.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

25 JUNI 1959.

BEGROTING

van het Ministerie van Belgisch-Congo
en Ruanda-Urundi voor het dienstjaar 1959.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR BELGISCH-CONGO
EN RUANDA-URUNDI (1), UITGEBRACHT

DOOR DE HEER DEVOS.

DAMES EN HEREN,

Over de tekst van de begroting is in Uw Commissie geen opmerking gemaakt. Een lid heeft er enkel op gewezen dat de moederlandse begroting en de begroting van de overzeese gebieden samen zouden moeten worden ingediend.

Daarentegen stelde de algemene bespreking verscheidene leden in de gelegenheid om een mening uit te spreken of vragen te stellen over de ontwikkeling van het in Congo gevoerde beleid.

De geest van dat beleid werd omschreven in de regeringsverklaring van 13 januari jongstleden. De overgrote meerderheid van de Kamer, zonder onderscheid van partijen, stemde ermee in. Nagenoeg al de leden van de Commissie wensen dat die verklaring duidelijk voor ogen wordt gehouden voor het Congolees beleid.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Dequae.

A. — Vaste leden : de heren Berghmans, Debucquoy, Decker, De Schryver, Devos, Dewulf, Gillès de Pélichy, Lefère (F.), le Hodey, Lindemans, Scheyven, Willot. — Ansele, De Kinder, De Sweemer, Guillaume, Housiaux, Hoyaux, Major, Sainte, Terwagne. — Demuyter, Lahaye.

B. — Plaatsvervangers : Mevr. Craeybeckx-Ory, de heren De Saeger, Eeckman, Kofferschlager, Loos, Verhamme. — Detiège, Payat, Mevr. Fontaine-Borguet, de heren Namèche, Wostyn. — D'haeseleer.

Zie :

4-XII (1958-1959) :

— N° 1 : Begroting door de Senaat overgezonden.

Un membre n'a pas confiance en l'orientation actuelle de la politique congolaise. Il estime qu'il est temps de donner le coup de barre.

Un membre conseille d'éviter momentanément toute manifestation au Congo. Il estime que l'information des parlementaires est insuffisante et croit que les publications d'*Inforcongo* désavantagent les lecteurs d'expression néerlandaise. Il se demande si, à l'intérieur du Congo, les agents sont suffisamment informés de ce qui se passe dans le territoire et dans la mère patrie. Il dit que les colons s'inquiètent et qu'il faut leur donner des garanties. Il n'est pas satisfait de la rémunération des techniciens et du personnel scientifique.

Un membre souligne la nécessité d'une unité de vue complète sur la nouvelle orientation de la politique congolaise. Les mois de transition seront les plus difficiles. Il ne faut rien précipiter mais ce qui a été promis doit être réalisé, dans l'ordre et dans le respect de l'autorité.

On ne peut laisser l'impression qu'il existerait deux tendances chez ceux qui représentent la Belgique au Congo, que d'aucuns seraient les défenseurs des noirs et d'autres les défenseurs des blancs. Il n'y a qu'une seule politique congolaise. Pour la faire aboutir, il est indispensable d'obtenir la collaboration à la fois de l'élite noire et de l'élite blanche.

L'œuvre entreprise ne sera pas chose facile. Il est certain qu'au Congo, la température est à la fièvre. Il ne faut pas, pour autant, exagérer l'importance des incidents qui nous sont rapportés. Il importe avant tout de conserver son sang-froid.

Il faut enfin que le Gouvernement rende fidèlement compte de ses actes. La déclaration gouvernementale a été approuvée par le Parlement, y compris l'opposition. Il faut donc que chacun soit informé, les membres de l'opposition comme les autres, pour que la politique suivie soit le reflet de la volonté nationale.

Un membre s'adresse à un collègue de son groupe qui a exprimé sa méfiance au Gouvernement; il lui demande d'entendre le Ministre avant d'arrêter son jugement. Il reste, quant à lui, favorable à l'évolution projetée. Celle-ci doit se faire dans l'ordre et dans le respect des droits acquis. Il serait bon que l'on déclare que les droits des colons seront respectés.

Il faut que l'évolution se fasse telle qu'elle est fixée dans la déclaration gouvernementale; il ne faut pas anticiper sur le timing prévu.

Il est heureux qu'une délégation de la Commission se rende prochainement au Congo. Plus facilement que le Ministre, elle pourra prendre contact avec les diverses couches de la population et informer la Commission des sentiments réels des noirs et des blancs.

Un membre estime que la mise en application de la déclaration du 13 janvier doit faire l'objet d'une surveillance constante. Il désirerait savoir comment s'est déroulée la mise en place de l'exécutif près du gouverneur général. Il voudrait des détails notamment sur la désignation de M. Kinzi. Il croit aussi que la réforme de l'exécutif, qui s'est traduite par la nomination de trois secrétaires du gouvernement, n'est pas suffisante. Il demande comment le Ministre envisage de remédier à cette insuffisance.

Il dit avoir perçu des échos favorables quant aux élections des conseils de circonscriptions qui ont eu lieu au mois de mars et qui se sont faites sur la base du décret du 15 août 1957. Il voudrait que le département donne un aperçu complet de la façon dont ces consultations se sont déroulées.

Een lid heeft geen vertrouwen in de huidige koers van het Congolees beleid. Hij meent dat het tijd wordt om het roer om te gooien.

Een lid acht het raadzaam voor het ogenblik om het even welke demonstratie in Congo te vermijden. Naar zijn oordeel worden de parlementsliden onvoldoende ingelicht en worden de Vlaamse lezers achteruitgesteld bij de berichtgeving van *Inforcongo*. Hij vraagt zich of of de beambten in het Congolese binnenland voldoende op de hoogte worden gehouden van wat in het gewest en in hun vaderland omgaat. Hij zegt dat de koloniale zich verontrusten en dat hun waarborgen dienen te worden gegeven. Hij is niet voldaan over de bezoldiging van de technici en het wetenschappelijk personeel.

Een lid betoogt dat eensgezindheid geboden is over de nieuwe oriëntering van het beleid in Congo. De overgangsmaanden zullen het moeilijkst zijn. Er mag niet met overhaasting worden te werk gegaan, maar de gedane beloften moeten worden gehouden zonder dat de orde wordt verstoord en met eerbiediging van het gezag.

Men mag de indruk niet wekken dat er twee strekkingen zijn bij degenen die België in Congo vertegenwoordigen, dat de enen het voor de negers en de anderen het voor de blanken opnemen. Er is maar één Congoleesbeleid, en om het te doen slagen is het volstrekt nodig de medewerking en van de neger-élite en van de blanke elite te bekomen.

Het ondernomen werk zal geen gemakkelijke taak zijn. Het valt niet te loochenen dat de toestand in Congo gespannen is. Daarom behoeft echter nog geen overdreven belang te worden gehecht aan de incidenten die wij vernemen. Men dient vooral koelbloedig te blijven.

Ten slotte dient de Regering trouw rekenschap te geven van haar daden. De Regeringsverklaring is door het Parlement, met inbegrip van de oppositie, goedgekeurd. Daarom moet iedereen, zowel de leden van de oppositie als de anderen, worden ingelicht opdat het gevolgde beleid de wil van de natie weerspiegelt.

Een lid richt zich tot een collega van zijn fractie die zijn wantrouwen ten opzichte van de Regering heeft geuit; hij verzoekt hem de Minister te horen alvorens zijn oordeel te vellen. Wat hem betreft, hij blijft voorstander van de ontworpen evolutie. Die evolutie dient zich ordelijk en met eerbiediging van de verkregen rechten te voltrekken. Men zou er goed aan doen te verklaren dat de rechten der koloniale zullen worden geëerbiedigd.

De evolutie dient zich te voltrekken zoals in de regeringsverklaring is bepaald; er mag niet worden vooruitgelopen op het gestelde tijdschema.

Het is verheugend dat een afvaardiging van de Commissie binnenkort naar Congo gaat. Zij zal gemakkelijker dan de Minister in contact kunnen treden met de verschillende lagen van de bevolking en dienvolgens de Commissie inlichten omtrent de ware gevoelens van negers en blanken.

Een lid is van oordeel dat bij de toepassing van de verklaring van 13 januari een bestendige waakzaamheid aan de dag moet worden gelegd. Hij verlangt te vernemen hoe de installatie van het uitvoerend orgaan bij de Gouverneur-Generaal in haar werk is gegaan. Hij vraagt met name nadere inlichtingen over de benoeming van de heer Kinzi. Tevens gelooft hij dat de hervorming van de uitvoerende macht, die besloten ligt in de benoeming van drie Gouvernementssecretarissen, niet ver genoeg gaat. Hij vraagt hoe de Minister deze hervorming verder zal doorzetten.

Spreker heeft gunstige echo's opgevangen over de verkiezingen voor de districtraden, die in maart hebben plaats gehad op de basis van het decreet van 15 augustus 1957. Hij verlangt dat het Departement een volledig overzicht zou geven van de wijze waarop deze verkiezingen zijn

A cinq mois des élections pour les conseils de territoire, il est indispensable de préparer les indigènes à la démocratisation.

Il croit que l'africanisation des cadres laisse à désirer. Des noirs ont suivi les seules études qu'ils pouvaient faire sur le territoire. Il faut examiner la possibilité d'ouvrir aux agents auxiliaires l'accès aux emplois de troisième catégorie et des catégories supérieures, pour peu que les études faites le justifient mais sans tenir compte de ce que les diplômes conquis aient pu être homologués.

La nouvelle orientation suppose un nombre suffisant d'agents. Il n'est pas concevable que l'on continue la politique de « petit recrutement » (quelque 40 fonctionnaires par an).

De la lecture d'un tract de l'A. F. A. C., il conclut que certains mettent l'autorité en danger. Il croit que cette crise d'autorité est due en grande partie au comportement du gouvernement à l'égard du gouverneur général. Il voudrait des explications complètes à ce propos.

La situation de la trésorerie est de plus en plus difficile. Les engagements auxquels il faudra faire face avant la fin de l'année sont tels que des mesures s'imposent. De plus, 11 milliards sont nécessaires à la réalisation du plan décennal et on annonce déjà un nouveau plan qui demanderait de 50 à 70 autres milliards. Il faudrait, dès lors, et pendant 10 années consécutives, y compris les charges qu'entraîne le plan décennal, emprunter 84 milliards. Il serait dangereux d'annoncer des projets que l'on ne pourrait réaliser. Le membre voudrait savoir à quels remèdes le Ministre aura recours pour redresser la situation.

La Belgique, dit-il, n'a pu mettre en évidence l'importance de ses efforts. Il cite des exemples qui démontrent que les noirs ignorent la part prise par la Belgique dans des réalisations très importantes. Dans d'autres cas, les noirs sont convaincus qu'ils paient eux-mêmes des réalisations dans lesquelles la Belgique investit plusieurs centaines de millions par an. Il préconise la création d'un F. I. D. E. S. belge.

Un membre insiste pour que l'on fasse comprendre aux blancs que leurs intérêts sont liés à la prompte application du contenu de la déclaration du 13 janvier. Il estime que la Belgique ne doit pas se limiter à aider à combler le déficit (enseignement, santé) mais qu'elle doit prendre une part plus importante des charges financières du Congo.

La réforme de l'exécutif lui paraît bonne mais insuffisante. Il faut organiser un véritable gouvernement du Congo.

Plusieurs membres posent des questions auxquelles ils désirent une réponse de la part du Ministre. Il s'agit :

— des garanties que le gouvernement entend donner aux colons et plus spécialement de la façon dont le gouvernement compte, en cas de besoin, assurer en Belgique l'emploi et l'indemnisation du personnel administratif et parastatal actuellement en service au Congo;

— des réformes envisagées à l'organisation des études à l'*Inutom*;

— des rapports entre les diverses branches de l'exécutif;

verlopen. Nu er nog slechts vijf maanden resten vóór de verkiezingen voor de gebiedsraden is het onontbeerlijk dat de inlanders op de democratisering worden voorbereid.

Verder meent spreker dat de Afrikanisering van de kaders nog te wensen overlaat. Sommige inlanders hebben de enige studiecycclus gevolgd, die in hun gebied bestond. Men moet de mogelijkheid overwegen om de betrekkingen van de derde categorie en de hogere categorieën, open te stellen voor de hulpbeambten, als de gevolgde studiecycclus dit ook maar enigszins wettigt en zonder dat hierbij rekening wordt gehouden met de vraag of de behaalde diploma's konden worden gehomologeerd.

De nieuwe oriëntatie onderstelt een toereikend aantal beambten. Het is niet aan te nemen dat men zou voortgaan met de politiek van « beperkte recrutering » (zowat 40 ambtenaren per jaar).

Bij de lezing van een vlugschrift van de A. F. A. C. heeft spreker de indruk opgedaan dat sommigen het gezag ondermijnen. Hij gelooft dat deze gezagscrisis goeddeels te wijten is aan de houding van de Regering ten opzichte van de Gouverneur-Generaal. Hij verlangt dat dienaangaande volledige inlichtingen worden verstrekt.

De toestand van de Schatkist wordt steeds benarder. De verbintenissen die vóór het einde van het jaar moeten worden nagekomen, zijn zo veelomvattend dat maatregelen dringend geboden zijn. Bovendien is er een bedrag van 11 miljard nodig voor de uitvoering van het tienjarenplan, en er wordt reeds een nieuw plan aangekondigd, dat nog eens 50 a 70 miljard zou vergen. Mede rekening gehouden met de lasten die uit het tienjarenplan voortvloeien, zouden er dus gedurende 10 opeenvolgende jaren 84 miljard moeten worden geleend. Het ware gevaarlijk projecten in uitzicht te stellen, die men niet kan verwezenlijken. Spreker verlangt te weten welke middelen de Minister zal aanwenden om de toestand te verbeteren.

België, zegt hij, heeft het belang van zijn prestaties niet voldoende in het licht gesteld. Hij haalt voorbeelden aan die bewijzen dat de Zwarten niet eens weten welk aandeel België heeft gehad in sommige zeer belangrijke ondernemingen. In andere gevallen zijn de Zwarten ervan overtuigd, dat zij zelf de ondernemingen betalen waarin België honderden miljoenen per jaar investeert. Spreker stelt de op-richting voor van een Belgisch F. I. D. E. S.

Een Commissielid vraagt met aandrang dat men de Blanken aan het verstand zou brengen dat hun belangen het best worden gediend door een snelle uitvoering van wat in de verklaring van 13 januari in uitzicht is gesteld. Spreker is van oordeel dat België er niet mee kan volstaan het tekort te helpen aanvullen (onderwijs, gezondheid), doch dat het een ruimer deel van de financiële lasten van Congo voor zijn rekening moet nemen.

De hervorming van de uitvoerende macht lijkt hem goed, doch ontoereikend. Er moet in Congo een echte regering tot stand komen.

Verscheidene leden stellen vragen, waarop zij van de zijde van de Minister een antwoord verwachten. Deze vragen hebben betrekking :

— op de garanties, die de Regering aan de kolonisten denkt te geven, en met name op de voornemens van de Regering ten aanzien van de eventuele tewerkstelling in België en van de vergoeding van het administratieve en parastatale personeel dat momenteel in Congo werkzaam is;

— op de voorgenomen hervorming van de inrichting van het onderwijs bij *Inutom*;

— op de betrekkingen tussen de diverse takken van de Uitvoerende Macht;

- du plan de réforme fiscale;
- du plan d'investissement d'*Inga*;
- des mesures envisagées pour la résorption du chômage et pour l'aide aux chômeurs;
- du statut unique.

Le Président de la Commission assure que, sitôt rentré à Bruxelles, le Ministre fera une déclaration au Parlement et qu'il sera à la disposition des membres de la commission pour les renseignements sur les problèmes qu'ils ont soulevés.

Le budget a été adopté par 9 voix contre 5.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,

R. DEVOS.

Le Président,

A. DEQUAE.

- op het plan tot fiscale hervorming;
- op het investeringsplan met betrekking tot *Inga*;
- op de voorgenomen maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid en ter ondersteuning van de werklozen;
- op het eenheidsstatuut.

De Voorzitter van de Commissie geeft de verzekering dat de Minister, dadelijk na zijn terugkeer te Brussel, vóór het Parlement een verklaring zal afleggen, en dat hij verder ter beschikking van de Commissieleden zal staan om hun over de opgeworpen vraagstukken nadere uitleg te verstrekken.

De begroting werd met 9 tegen 5 stemmen aangenomen.

Dit verslag werd met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,

R. DEVOS.

De Voorzitter,

A. DEQUAE.